

Veelgestelde vragen (FAQ) met gras begroeide bufferzones voor gewasbeschermingsmiddelen op basis van terbuthylazin

Inhoudstafel

1. Inleiding.....	2
2. Wat is een « met gras begroeide bufferzone »?.....	3
3. Waarom een met gras begroeide bufferzone?.....	4
4. Wat zijn de te beschermen oppervlaktewateren?	5
5. In de praktijk!	7
6. De controle op de naleving / de verantwoordelijkheid	9

1. Inleiding

Het Erkenningscomité voor de bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik publiceert een lijst met veelgestelde vragen (FAQ) met betrekking tot de verplichting om een **met gras begroeide bufferzone** van 20 m te respecteren ten opzichte van **oppervlaktewater** voor percelen die worden behandeld met producten op basis van terbuthylazin.

De publicatie van het [nieuwsbericht van 26 november 2015](#) deed immers veel vragen rijzen bij diverse stakeholders uit de agrarische sector.

Als u na het lezen van deze FAQ nog vragen zou hebben, dan kunt u terecht bij:

Dienst Gewasbeschermingsmiddelen en Meststoffen van de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu

Telefoonnummer: 02 524 72 53 of 02 524 72 44

E-mailadres: fytoeweb@gezondheid.belgie.be

Eurostation II, 7de verdieping

Victor Hortaplein 40 bus 10

1060 Brussel

<http://www.fytoeweb.fgov.be>

2. Wat is een « met gras begroeide bufferzone »?

VRAAG : Wat is een « met gras begroeide bufferzone »?

ANTWOORD : Een met gras begroeide bufferzone is een bufferzone die vegetatie (raaigras, zwenkgras, kropaar, ...) bevat die voldoende dicht is om, met een optimale doeltreffendheid, contaminatie van het oppervlaktewater door afspoeling en erosie te verminderen. Met andere woorden, de keuze van de gezaaide plantensoorten in de met gras begroeide bufferzone is ter beoordeling van de boer, zolang de verkregen dichtheid vergelijkbaar is met die van een weide. Het spreekt voor zich dat teelten met een lage zaaidichtheid zoals rijgewassen niet toegestaan zijn als vegetatie.

Deze met gras begroeide bufferzone dient ingericht te worden tussen de met terbuthylazin behandelde teelt en het oppervlaktewater. De breedte van de bufferzone is de afstand die in acht moet worden genomen tussen de rand van het bespoten oppervlakte en de oever van het wateroppervlak waar de helling overgaat in het maaiveld.

VRAAG : Wat is het verschil tussen een bufferzone en een « met gras begroeide bufferzone »? Welke algemene bufferzone moet ik respecteren als het etiket van een product op basis van terbuthylazin vermeldt dat een bufferzone van 10 m nodig is voor een bepaalde teelt?

ANTWOORD : De (eenvoudige) bufferzone vermindert de verontreiniging van het oppervlaktewater aangevoerd door drift van de spuitnevel. Hoe groter de breedte van de bufferzone, hoe minder het oppervlaktewater door drift wordt verontreinigd met gewasbeschermingsmiddelen. Begroeiing heeft geen belang bij deze (eenvoudige) bufferzone en de breedte kan worden verminderd door aanvullende driftreducerende maatregelen (zoals anti-drift doppen). Meer informatie hierover is beschikbaar in de brochure "[Bescherming van het oppervlaktewater bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen](#)" (<http://www.fytoweb.fgov.be>, sectie "Professionele gebruiker").

Deze principes zijn niet van toepassing voor de met gras begroeide bufferzone van 20 m. De breedte kan niet worden verminderd en moet vooral afspoeling kunnen verminderen door de implantatie van een specifieke vegetatie zoals beschreven in de bovenstaande vraag.

Anderzijds, gezien zijn breedte, beperkt de met gras begroeide bufferzone ook de verontreiniging van het oppervlaktewater door drift van de spuitnevel. Het is dus niet nodig om de bufferzone van 10 m bij de met gras begroeide bufferzone van 20 m te voegen.

3. Waarom een met gras begroeide bufferzone?

VRAAG : Waarom wordt een « met gras begroeide bufferzone » van 20 meter opgelegd voor gewasbeschermingsmiddelen op basis van terbuthylazin?

ANTWOORD : Recent heeft de Federale overheid de toelatingsdossiers van gewasbeschermingsmiddelen op basis van terbuthylazin herzien. Tegelijk heeft de Federale overheid de gegevens geanalyseerd die beschikbaar zijn omtrent de vervuiling van oppervlaktewater door terbuthylazin. Die vervuiling van oppervlaktewater door terbuthylazin is zeer verontrustend. Op basis van deze evaluaties werd besloten dat een met gras begroeide bufferzone absoluut noodzakelijk is om de toelating van terbuthylazin voorlopig te behouden. Een met gras begroeide bufferzone is momenteel de meest efficiënte maatregel om de kwaliteit van het oppervlaktewater te garanderen.

De met gras begroeide bufferzone is dus bedoeld om het oppervlaktewater te beschermen tegen vervuiling door terbuthylazin.

VRAAG : Hoe kan een « met gras begroeide bufferzone » in de praktijk het oppervlaktewater beschermen tegen vervuiling door terbuthylazin?

ANTWOORD : Wanneer er regen valt op een landbouwperceel, wordt een deel van de regen afgevoerd naar het oppervlaktewater via afspoeling. Wanneer dit gebeurt op een landbouwperceel behandeld met terbuthylazin, dan bevat dit afgevoerd water terbuthylazin en wordt het omliggende oppervlaktewater vervuild. De met gras begroeide bufferzone heeft de mogelijkheid om de verontreiniging van het oppervlaktewater door afspoeling te verminderen, doordat het de hoeveelheid afgevoerd water vermindert en het een deel van de terbuthylazin weerhoudt.

4. Wat zijn de te beschermen oppervlaktewateren?

VRAAG : Wat is oppervlaktewater?

ANTWOORD : Met **oppervlaktewater** wordt alle stilstaand of stromend water op het landoppervlak bedoeld. Het gaat dus om waterlopen (stromen, rivieren, beken, ...), meren, plassen, vijvers, maar ook 'kunstmatige' waterlichamen zoals kanalen en collectoren (riolen, drainage-netwerken, met water gevulde grachten, ...). Het is in het belang van de landbouwer dit water te beschermen om een volledig verbod van terbuthylazin te vermijden, aangezien deze stof momenteel teruggevonden wordt in **oppervlaktewater** in België aan concentraties die ecotoxicologisch onaanvaardbaar zijn.

VRAAG : Is een open riool oppervlaktewater? Daar zit toch geen leven in!

ANTWOORD : De Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG) legt de lidstaten op om een goede ecologische toestand te bereiken voor **oppervlaktewater**. De zuivering van afvalwater vooraleer het in het milieu mag terechtkomen, is verplicht. Als een gewasbeschermingsmiddel zich in een open riool bevindt, is het mogelijk dat het niet afbreekt en in het leefmilieu terechtkomt, en uiteindelijk de waterlopen en rivieren bereikt die we willen beschermen. Bovendien is het voor de controleur en de gebruiker niet evident om te bepalen of een **oppervlaktewater** naast een perceel beschouwd moet worden als een open riool. Bijgevolg, omwille van de noodzaak om een goede ecologische staat te bereiken, en aangezien een gewasbeschermingsmiddel vroeg of laat in waterlopen/rivieren dreigt terecht te komen, en gezien de moeilijkheden om het onderscheid te maken tussen **oppervlaktewater** naast een perceel en een open riool, is het verplicht om een **met gras begroeide bufferzone** van 20 meter ten opzicht van deze zogenaamde open riolen te respecteren.

VRAAG : Wat als er geen water in de beek staat op het ogenblik van spuiten?

ANTWOORD : De maatregel is enkel geldig als het "**oppervlaktewaterlichaam**" water bevat op het moment van de bespuiting, overeenkomstig de federale wetgeving.

Opgelet : De **met gras begroeide bufferzone** van 20 meter die verplicht is voor producten op basis van terbuthylazin is voor de federale wetgeving niet verplicht voor grachten die tijdelijk droog staan op het moment van de toepassing. Wel dient men nog steeds de gewestelijk vastgelegde minimale bufferzone te respecteren. Deze bedraagt 1 meter in Vlaanderen (voor grachten en andere oppervlaktewaterlichamen die droog staan of water bevatten). Voor Wallonië is een bufferzone ten opzichte van grachten voor afwatering (droog of water bevattend) van 1 meter van toepassing, en een bufferzone ten opzichte van andere oppervlaktewater (stromen, rivieren, beken, meren, plassen, vijvers,...) van 6 meter.

VRAAG : Een drinkpoel in een weide, komt die in aanmerking als oppervlaktewater?

ANTWOORD : Als er zich waterorganismen kunnen ontwikkelen in de drinkpoel, is de met gras begroeide bufferzone van 20 meter nodig. Als het water bedoeld is voor consumptie door dieren (vee, paarden,...) is het van belang dit water te vrijwaren van afspoeling van terbuthylazin. Er kan wel onderscheid gemaakt worden tussen wateroppervlakken die kortstondig verschijnen in het veld na een periode van hevige neerslag (plassen die zich vormen wanneer de bodem verzadigd is met water), en wateroppervlakken die zich steeds verder ontwikkelen en waar een teelt op termijn onmogelijk wordt. In het geval waar het gaat om een kortstondig verschijnen in het veld, is de bescherming van dat wateroppervlak niet nodig aangezien herneming van de groei van een teelt mogelijk is eens de waterverzadiging van de bodem voorbij is. Indien het daarentegen gaat om het verschijnen van een wateroppervlak dat op termijn telen onmogelijk maakt, gaan we er vanuit dat waterorganismen zich kunnen ontwikkelen en dan is de met gras begroeide bufferzone vereist.

5. In de praktijk!

VRAAG : Hoe kan je in 2016 een goed ontwikkelde grasbufferstrook hebben tegen april-mei (periode behandeling maïs)?

ANTWOORD : Een [met gras begroeide bufferzone](#) werd opgelegd in het nieuwsbericht gepubliceerd op 26/11/2015 betreffende terbuthylazin. De Federale overheid is er zich van bewust dat het beschikken over een grasbufferstrook met voldoende dichte vegetatie moeilijk tot onmogelijk kan zijn gezien de laattijdige inzaai. De Federale overheid erkent dat er in de praktijk problemen kunnen zijn met de opgelegde maatregel. Maar het doel van de maatregel mag niet uit het oog verloren worden, namelijk het verminderen van de [afspoeling](#) van terbuthylazin naar [oppervlaktewater](#). Landbouwers die de maatregel hebben opgevolgd en de grasstrook hebben voorzien en ingezaaid, zonder dat een voldoende dichte vegetatie kon worden bekomen tegen april-mei, beschouwt de Federale overheid als zijnde in regel met de gevraagde maatregel. Die landbouwers hebben een duidelijke inspanning gedaan en in geval van een controle zal hiermee rekening worden gehouden.

VRAAG : Mag ik 20 m mais zonder terbuthylazin spuiten en de rest van het perceel van maïs met?

ANTWOORD : Het is bekend dat maïspercelen gevoelig zijn voor erosie. Omwille van de morfologie van maïs en de afstand tussen de planten is maïs niet doeltreffend voor het tegengaan van erosie van de bodem en de [afspoeling](#) van gewasbeschermingsmiddelen. Het is daarom noodzakelijk om een [met gras begroeide bufferzone](#) te hebben.

VRAAG : Geldt de regel alleen voor percelen langs [oppervlaktewater](#)?

ANTWOORD : Wanneer een landbouwer een gewasbeschermingsmiddel wil gebruiken, moet hij aandacht schenken aan wat er zich op maar ook naast het perceel bevindt. Een bespuiting zorgt voor de vorming van spuitniveaus die gevoelig zijn voor [drift](#) en die een onaanvaardbaar risico kunnen vormen voor mens, dier en milieu. Hetzelfde geldt voor [afspoeling](#) van terbuthylazin, de grenzen van percelen kunnen daarbij overschreden worden. Een landbouwer die maïspercelen heeft op 20 meter of minder van [oppervlaktewater](#) moet aandacht besteden aan de vegetatie die groeit op de strook tussen het maïsperceel en het [oppervlaktewater](#). Als het perceel verder ligt dan 20 meter, is de maatregel niet van toepassing. Opgelet: het gaat er niet om de bespuiting te beperken tot op een afstand van 20 meter van [oppervlaktewater](#), aangezien een strook begroeid met maïs niet beschouwd kan worden als evenwaardig aan een [met gras begroeide bufferzone](#) (minder efficiënt tegen erosie en afspoeling)!

VRAAG : Waarom voor terbuthylazin een met gras begroeide bufferzone van 20 m op vlakke percelen langs water: daar erodeert toch geen grond in de beek?

ANTWOORD : De [met gras begroeide bufferzone](#) is een efficiënte maatregel om de verplaatsing van gewasbeschermingsmiddelen door [afspoeling](#) te verminderen. De Federale overheid erkent dat de efficiëntie van deze maatregel afhangt van de oriëntatie van het perceel. Het gaat hier echter om een horizontale maatregel die makkelijk te controleren is en die nodig is voor het behoud van de toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen op basis van terbuthylazin.

VRAAG : Wat als mijn buur een perceel maïs van 15 m breed langs [oppervlaktewater](#) heeft en mijn maïsperceel eraan grenst: moet ik nog 20 m grasbufferstrook inzaaien of is dit in orde en mag ik met terbuthylazin spuiten?

ANTWOORD : Het betreft een zeldzaam geval en pragmatisme is dus op zijn plaats. De eerste landbouwer die een maïsperceel heeft van 15 m mag geen terbuthylazin gebruiken. De tweede landbouwer moet aandacht hebben voor de vegetatie tussen zijn/haar perceel en het [oppervlaktewater](#). In principe zou de tweede landbouwer een [met gras begroeide bufferzone](#) van 20 meter moeten toepassen aangezien maïs niet geschikt is om [afspoeling](#) voldoende te beperken. Dit zou dan neerkomen op een zone waar geen terbuthylazin wordt gebruikt van 20 m + 15 m. Aangezien het om een uitzonderlijk geval gaat, en er geen terbuthylazin kan toegepast worden op het eerste perceel, kan uitzonderlijk een [met gras begroeide bufferzone](#) van 5 meter volstaan voor de tweede landbouwer.

VRAAG : Ik heb voor Vlaanderen 12 m grasbufferstrook in het kader van de erosiewetgeving, waarom is dit niet voldoende?

ANTWOORD : Een [met gras begroeide bufferzone](#) van 20 meter opgelegd door de Federale overheid is een doeltreffende maatregel voor de beperking van de verplaatsing van gewasbeschermingsmiddelen via [afspoeling](#) terwijl een grasbufferstrook van 12 meter opgelegd door het Vlaamse Gewest enkel bedoeld is voor het vasthouden van bodemerosie. De [met gras begroeide bufferzone](#) is een ultieme horizontale maatregel om een totaal verbod van terbuthylazin te kunnen vermijden.

6. De controle op de naleving / de verantwoordelijkheid

VRAAG : Wie gaat dit controleren en wat is de sanctie?

ANTWOORD : De federale entiteiten zijn bevoegd voor het uitvoeren van controles. Indien in de komende jaren vastgesteld wordt dat het **oppervlaktewater** nog steeds te hoge concentraties terbuthylazin bevat, zal dat leiden tot een volledig verbod van terbuthylazin. Bovendien kan een gebruiker zijn fytolicentie verliezen in geval van een verkeerd gebruik van een gewasbeschermingsmiddel.

VRAAG : Veronderstel ik moet een bufferzone van 10 m met klassieke techniek respecteren, ik gebruik 75 % **driftreductie**, welke bufferzone geldt dan?

ANTWOORD : Spuitmateriaal met **driftreductie** laat toe de **drift** van spuitnevel te verminderen. In het kader van producten op basis van terbuthylazin legt de Federale overheid een **met gras begroeide bufferzone** op van 20 meter die **afspoeling** van terbuthylazin naar **oppervlaktewater** voorkomt. Dit zijn twee types van verontreiniging van **oppervlaktewater** die onafhankelijk zijn van elkaar. Het gebruik van 75% **driftreducerend** materiaal laat niet toe de 20 meter **met gras begroeide bufferzone** te verkleinen.

VRAAG : Waar vind ik deze informatie en wat is de juridische basis hiervan?

ANTWOORD : De wettelijke basis is de toelatingsakte van gewasbeschermingsmiddelen. De etiketten op de verpakkingen van gewasbeschermingsmiddelen vermelden de gebruiksvoorwaarden zoals ze zijn vastgelegd op de toelatingsakte. Om de gebruikers van terbuthylazin te informeren omtrent de maatregelen voor gewasbeschermingsmiddelen die deze werkzame stof bevatten, heeft de Federale overheid op 26/11/2015 een **nieuwsbericht** gepubliceerd op de website <http://www.fytoweb.fgov.be> zodat de gebruikers op de hoogte waren van de maatregel, aangezien de **met gras begroeide bufferzone** van 20 meter meteen van toepassing was.

VRAAG : Wie beslist welke doppen of technieken **drift** reduceren en op basis waarvan gebeurt dit?

ANTWOORD : Ter herinnering, met driftreducerende doppen of technieken kan de breedte van de **met gras begroeide bufferzone** niet worden verminderd omdat deze grasbufferstrook opgelegd wordt om vooral **afspoeling** van terbuthylazin naar het **oppervlaktewater** te verminderen. Echter, om **drift** van de spuitnevel te verminderen, stelt de Federale overheid een lijst ter beschikking met materiaal voor de beperking van **drift** in de brochure "**Bescherming van het oppervlaktewater bij het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen**" (<http://www.fytoweb.fgov.be>, sectie "Professionele gebruiker"). Dit materiaal is goedgekeurd door de Federale overheid als zijnde doeltreffend, op basis van adviezen van experts inzake spuittechniek.

VRAAG : Ik ben loonsproeier en mijn klant verplicht mij om met een product op basis van terbuthylazin tot tegen de beek te spuiten, wie is verantwoordelijk?

ANTWOORD : Het is de verantwoordelijkheid van de gebruiker om de gebruiksvoorwaarden van gewasbeschermingsmiddelen na te leven.

VRAAG : Ik ben boer en zeg mijn loonsproeier om de bufferzone te respecteren, hij doet dit niet, wie is verantwoordelijk?

ANTWOORD : Het is de verantwoordelijkheid van de gebruiker om de gebruiksvoorwaarden van gewasbeschermingsmiddelen na te leven.

VRAAG : Vanaf wanneer zijn de begroeide bufferzones van toepassing voor terbuthylazin ?

ANTWOORD : Algemeen zijn risicobeperkende maatregelen van toepassing zodra ze vermeld staan op de etiketten van gewasbeschermingsmiddelen. Het gebeurt echter dat risicobeperkende maatregelen onmiddellijk van toepassing zijn, zonder dat er gewacht kan worden op aangepaste etiketten, en dat is het geval voor gewasbeschermingsmiddelen op basis van terbuthylazin. Gebruikers worden verzocht om de maatregelen uit het [nieuwsbericht](#) uitgegeven op <http://www.fytoweb.fgov.be> op datum van 26/11/2015 onmiddellijk toe te passen.

VRAAG : In het geval van terbuthylazin en indien er een obstakel aanwezig is dat afspoeling volledig tegenhoudt (zoals bv. een dijk) en dat obstakel bevindt zich tussen het oppervlaktewater en mijn perceel, moet ik dan verplicht de met gras begroeide bufferzone van 20 meter respecteren?

ANTWOORD : Indien het effectief zo is dat een natuurlijk of kunstmatig obstakel alle afspoeling naar het oppervlaktewater voorkomt, dan is een met gras begroeide bufferzone van 20 meter niet van toepassing. Dit geldt bijvoorbeeld wanneer het oppervlaktewater hoger gelegen is dan het maïsperceel.

VRAAG : Hoe lang moet de met gras begroeide bufferzone die nodig is voor terbuthylazin in maïs aanwezig blijven na de behandeling? Kan op deze strook na de behandeling iets anders geplant worden?

ANTWOORD : De met gras begroeide bufferzone moet blijven bestaan tot op het moment dat de maïs wordt geoogst. Als de landbouwer van plan is om opnieuw maïs te zaaien en terbuthylazin te gebruiken in het daarop volgende jaar, zal de bufferzone met voldoende dichte vegetatie echter nog steeds nodig zijn. De met gras begroeide bufferzone geldt trouwens niet enkel voor maïs maar ook voor andere teelten (miscanthus, sorghum), want het gebruik van terbuthylazin is in die teelten ook toegelaten. Dus: de bufferzone moet aanwezig blijven tot op het moment van de oogst van de teelt.

VRAAG : Wat met gedraineerde velden?

ANTWOORD : Men wil niet zo ver gaan om drainagebuizen ook als **oppervlaktewater** te beschouwen want dan is bespuiting op gedraineerde velden niet mogelijk. Enkel 'open' drainage-netwerken worden beschouwd als **oppervlaktewater**. Indien in de toekomst men echter weet dat er een groot risico is dat via de drainagebuizen terbuthylazin terecht komt in het **oppervlaktewater**, dienen de nodige voorzorgsmaatregelen genomen te worden. De boodschap blijft hetzelfde. Indien er te veel terbuthylazin wordt terug gevonden in het **oppervlaktewater**, leidt dit tot een totaalverbod.

VRAAG : Wanneer er geen water aanwezig is in de gracht, is men volgens de federale wetgeving niet verplicht een bufferzone te respecteren (al dan niet met gras begroeid), maar hoe moet in geval van een controle aangetoond worden dat er geen water aanwezig was op het moment van de bespuiting?

ANTWOORD : Een controleur moet vaststellen dat de gebruiker van een gewasbeschermingsmiddel een overtreding heeft begaan i.v.m. het respecteren van een bufferzone t.o.v. tijdelijk **oppervlaktewater**. Daartoe moet de controleur in principe aanwezig zijn om de overtreding vast te stellen op het moment van de bespuiting. Als het evenwel om **oppervlaktewater** gaat dat terug te vinden is op een topografische kaart (stafkaart, bv. op schaal 1/20000ste), kan de controleur deze informatie a posteriori gebruiken voor een vaststelling van het niet-respecteren van een bufferzone.

VRAAG : Is een gewestelijke maatregel tegen erosie voldoende om de met gras begroeide bufferzone te vervangen ? Is dat een voldoende maatregel als vervanging voor de met gras begroeide bufferzone die opgelegd wordt door de Federale overheid voor terbuthylazin?

ANTWOORD : De gewestelijke maatregelen zijn specifiek gericht tegen erosie. Deze maatregelen zijn doeltreffend voor de beperking van erosie. Tegen **afspoeling** van terbuthylazin is het daarentegen niet aangetoond dat die maatregelen voldoende zijn, en de efficiëntie varieert in functie van het type maatregel en de inplanting op het terrein. Er mag niet vergeten worden dat terbuthylazin teruggevonden wordt in **oppervlaktewater** aan zeer hoge concentraties. Bijgevolg werd overgegaan tot het instellen van de **met gras begroeide bufferzone** van 20 meter, waarvan de doeltreffendheid is aangetoond.

VRAAG : Mag het gras van de met gras begroeide bufferzone gemaaid en gevoederd worden aan bv. schapen?

ANTWOORD : Uit de beschikbare studies kunnen we concluderen dat het laattijdig gemaaid gras (na 15 juli) gebruikt mag worden voor het voederen van schapen, maar ook voor het voederen van vee in het algemeen.